

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการกำหนดกรอบแนวคิด และสมมติฐานในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา และงานวิจัยในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีชุมชนและการเปลี่ยนแปลง
2. นิคมสร้างตนเอง
3. โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของนิคมสร้างตนเองพระแสง

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

1. ทฤษฎีชุมชนและการเปลี่ยนแปลง

1.1 ความหมายของชุมชน ชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันในที่หนึ่งๆ มีความสนใจร่วมกัน มีการกระทำระหว่างกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน (บำเพ็ญ เทียวหวาน 2544:6)

1.2 ทฤษฎีทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการนำการเปลี่ยนแปลง

1.2.1 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ มีข้อสมมติฐานของทฤษฎี เชื่อว่าสังคมต้องมีความมั่นคง ถ้าส่วนประกอบหนึ่งส่วนประกอบใดของสังคมเปลี่ยนไป ส่วนประกอบอื่นก็จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อให้สังคมส่วนรวมมีความมั่นคง (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2534 หน้า 63 อ้างถึง ใน ดิเรก ฤกษ์หรรษา 2543: 310) โดยมีเรื่องที่เกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงตามแนวความคิดนี้ ได้แก่

1) สังคมส่วนรวมเป็นระบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆหรือระบบต่างๆที่ยึดเหนี่ยวและมีความสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นหรือเริ่มต้นได้ในทุกๆส่วน และมีผลสะท้อนไปยังส่วนอื่น ซึ่งจะต้องถูกกระทบไปด้วย

2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น เมอร์ตัน (Merton) เสนอแนวคิด ว่า หน้าที่ของสังคมที่บกพร่องหรือเสียไป จะมีส่วนทำให้ระบบที่มีหน้าที่บกพร่อง (Dysfunction) ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าหน้าที่บกพร่องซึ่งขาดดุลยภาพนั้น เป็นการทำหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพคือมีดุลยภาพ

3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวคิดของพาร์สัน มี 2 ประการ ที่เป็นสาเหตุคือ ความเครียด จะผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การสร้างดุลยภาพใหม่ และผลประโยชน์ที่เป็นอยู่ เป็นพลังที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เพื่อรักษาดุลยภาพให้เหมือนเดิม

4) มัวร์ (Moore) กล่าวว่า สามารถให้คำอธิบายการเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างของสังคมที่เกิดขึ้น สังคมจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งในลักษณะธรรมชาติควบคู่ไปกับความเป็นระเบียบ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้น จะจำกัดไม่มีผลกระทบรุนแรงในระยะสั้น แต่ในระยะยาวอาจทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ของคนในสังคม

1.2.2 ทฤษฎีการขัดแย้ง ความคิดของทฤษฎีนี้มีพื้นฐานว่า ความคิดใดเมื่อ มีเริ่มต้นเกิดขึ้นมา ก็จะมีความคิดใหม่มาขัดแย้ง ต่อมาจะเกิดการผสมผสานระหว่างความคิด เดิมกับความคิดใหม่ กลายเป็นความคิดใหม่ขึ้นมาอีก ซึ่งแนวความคิดนี้ อาจมีประเด็นสำคัญได้ แก่

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการขัดแย้งภายในสังคม อันเนื่อง มาจากการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานซึ่ง มาร์กซ์ (Karl Marx) มองว่าจะเกิดจากการ แบ่งปันผลประโยชน์ไม่เสมอภาคกัน หรือเกิดจากการขัดผลประโยชน์

2) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จะต้องเกิดขึ้นในสังคม ความ ขัดแย้งจะมีเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในสังคม ความเห็นของมาร์กซ์ เช่นการต่อสู้ระหว่างนายทุนกับชาวนา

3) การเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดขึ้นในโครงสร้าง มาร์กซ์แบ่งโครงสร้าง ของสังคมเป็น 2 ส่วน คือ โครงสร้างส่วนบน (superstructure) ได้แก่สถาบันทางสังคม เช่น กฎหมาย ศาสนา ปรัชญา ซึ่งทำหน้าที่สร้างความชอบธรรม ในกฎหมายจริยธรรม ซึ่งชนชั้นนำ บัญญัติเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตน และโครงสร้างชั้นล่าง (substructure) ซึ่งเป็นมาตรฐานทาง เศรษฐกิจ ได้แก่ พลังการผลิต ทรัพยากร เทคโนโลยี ฯลฯ และมาร์กซ์เชื่อว่า โครงสร้างส่วนล่าง จะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2534 หน้า 51 – 53 อ้างถึงโดย ดิเรก ฤกษ์ห่วย 2543 : 311)

1.2.3 ทฤษฎีการพัฒนา ทริอพ (Trop .E) อ้างถึงโดย ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2543 : 313) ทฤษฎีนี้ยึดหลักว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) อยู่นอกชุมชน แต่ การนำการเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องร่วม รับรู้ ร่วมอยู่ ร่วมกิน ร่วมทุกข์ ร่วมสุข กับคนในชุมชน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากคนในชุมชน ในการที่จะถ่ายทอดต่อแกนนำในชุมชน เพื่อเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ต่อไป

1.2.4 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1) ทฤษฎีของสาเหตุ (Theories of causation) ระบุว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง (เช่นปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ ปัจจัยทางวัฒนธรรม) เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง อาจมีมากกว่า 1 ปัจจัย (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2534 หน้า 62 – 63 อ้างถึงโดย ดิเรก ฤกษ์หรรษา 2543:313)

2) ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutional Theory) สเปนเซอร์ (Spencer, H., 1876 อ้างถึงโดย ดิเรก ฤกษ์หรรษา 2543 : 313) อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านที่มีความก้าวหน้าและด้านที่ไม่พึงปรารถนา ว่ามีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ จากรูปแบบที่ง่ายไปเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน เหมือนการวิวัฒนาการของสิ่งที่มีชีวิต

จากทฤษฎีชุมชนและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สรุปได้ว่า เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง ส่วนประกอบ และบทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย และสังคมจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยการจัดระเบียบของสังคมในชุมชน มีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน เป็นแกนนำที่จะพัฒนาไปข้างหน้า โดยการยอมรับจากบุคคลในหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

2. นิคมสร้างตนเอง

นิคมสร้างตนเอง ได้จัดตั้งและพัฒนามาเป็นเวลานาน จึงสรุปความเป็นมา ประเภท ขั้นตอน และวิธีการจัดนิคมสร้างตนเอง ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนานิคมสร้างตนเอง ดังนี้

2.1 ความเป็นมา งานนิคมสร้างตนเอง เป็นบริการสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้ดำเนินการมาพร้อมกับการก่อตั้งกรมประชาสงเคราะห์ เมื่อปี พ.ศ.2483 โดย ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้มีแนวความคิดที่จะนำเอาที่ดินรกร้างว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์ เพื่อการสงเคราะห์คนยากไร้ ให้ได้มีที่อยู่อาศัย และที่ทำกิน ในลักษณะชุมชนที่เป็นระเบียบ และพัฒนาให้มีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แล้วให้กรรมสิทธิ์ที่ดินแก่สมาชิกนิคมที่ได้รับการจัดสรร ในการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ และมติคณะรัฐมนตรี (กองนิคมสร้างตนเอง 2538 : 1 - 11) โดยในปี พ.ศ.2485 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ เพื่อให้อำนาจรัฐบาล โดยกรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไข พรบ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2504 และครั้งสุดท้ายได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
สำนักบรรณสารสนเทศ

11

แก้ไขปรับปรุงเมื่อปี พ.ศ.2511 ใช้เป็นหลักในการจัดตั้งและดำเนินการนิคมสร้างตนเอง มาจนถึงปีปัจจุบัน พ.ศ.2546 ส่วนการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งในบางกรณี รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองบางประการ จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง สรุปได้ดังนี้ (สุนทร นนทเกษ 2544 : 13)

1 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อ 8 กันยายน 2501 ให้กรมประชาสัมพันธ์ ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ในท้องที่ จังหวัดชายแดนกัมพูชา คือ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดปราจีนบุรี

2 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อ 1 ตุลาคม 2501 ให้ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในท้องที่ 4 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล

3 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อ 13 มกราคม 2505 ให้ขยายนิคมสร้างตนเองตามคดีจังหวัดนครสวรรค์ ออกไปอีก 200,000 ไร่ เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ที่ทำกินอยู่ในเขตที่ดินแล้ว 6,000 ครอบครัว และประชาชนที่อยู่ในบริเวณบึงบอระเพ็ด จำนวน 300 ครอบครัว รวมทั้งครอบครัวของราษฎรที่ยากจนอื่น ๆ ที่ประสงค์จะเข้าทำกินในนิคมสร้างตนเอง

4 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อ 30 มกราคม 2505 ให้ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้นใน 4 จังหวัดภาคใต้ เพื่ออพยพคนไทยจากจังหวัดอื่น ๆ เข้าทำกินใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคาดว่าจะอพยพให้ได้ จำนวน 60,000 ครอบครัว หรือประมาณ 300,000 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเป้าหมาย อพยพครอบครัวเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ประกอบอาชีพ และอยู่อาศัยในนิคมสร้างตนเองอย่างเป็นระเบียบและถาวร และเป็นมรดกตกทอดไปสู่บุตรหลาน

2. เพื่อพัฒนานิคมสร้างตนเองในด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกนิคมมีรายได้และความเป็นอยู่สูงขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้

3. เพื่อสนองนโยบายของรัฐในลักษณะโครงการพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง

2.2 ประเภทของนิคมสร้างตนเอง (กองนิคมสร้างตนเอง 2538 : 2 - 4) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้รับมอบหมายให้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองในรูปแบบและลักษณะต่างๆ จนถึงปัจจุบันปีพ.ศ.2546 นี้รวมทั้งสิ้น 59 นิคมฯ ใน 41 จังหวัด ต่อมาได้ถอนสภาพนิคมให้จังหวัดดำเนิน

การแล้ว 15 นิคมฯ คงเหลือนิคมสร้างตนเองที่อยู่ในความรับผิดชอบ 44 นิคมฯ ใน 35 จังหวัด จำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1 นิคมสร้างตนเองในลักษณะช่วยเหลือราษฎรโดยทั่วไป จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหา ราษฎรไม่มีที่ดินทำกินและราษฎรยากจน ลักษณะนี้มีจำนวน 15 นิคมฯ ในท้องที่ 14 จังหวัด เช่น นิคมสร้างตนเองพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี นิคมสร้างตนเองตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง และนิคมสร้างตนเองพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

2 นิคมสร้างตนเองในลักษณะช่วยเหลืออพยพราษฎรจากเขตนํ้าท่วม จัดตั้งขึ้นตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2506 เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่เดือดร้อนจากการสร้างเขื่อน ชลประทาน หรือเขื่อนเอนกประสงค์ทุกแห่ง นิคมฯ ลักษณะนี้มีจำนวน 11 นิคมฯ ในท้องที่ 11 จังหวัด เช่น นิคมสร้างตนเองเขื่อนภูมิพล จังหวัดเชียงใหม่ นิคมสร้างตนเองลำน้ำน่าน จังหวัดอุดรธานี นิคมสร้างตนเองลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ นิคมสร้างตนเองลำน้ำอูน จังหวัดสกลนคร เป็นต้น

3 นิคมสร้างตนเองในลักษณะช่วยเหลือราษฎรในเขตจังหวัดชายแดนและเขต แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จัดตั้งขึ้นเพื่อความมั่นคงของชาติ มีจำนวน 9 นิคมฯ ในท้องที่ 9 จังหวัด เช่น นิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นิคมสร้างตนเองโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย นิคมสร้างตนเองปราสาท จังหวัดสุรินทร์ นิคมสร้างตนเองภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ นิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง

4 นิคมสร้างตนเองในลักษณะช่วยเหลือราษฎร เพื่อเป้าหมายทางการเมืองและ เศรษฐกิจ จำนวน 5 นิคมฯ ในท้องที่ 3 จังหวัด เช่น นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล นิคมสร้างตนเองศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส นิคมสร้างตนเองเบตง จังหวัดยะลา นิคมสร้างตนเอง สุคีริน จังหวัดนราธิวาส นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดยะลา

5 นิคมสร้างตนเองในลักษณะพิเศษเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาในทางป กครอง มีจำนวน 4 นิคมฯ ในท้องที่ 6 จังหวัด ได้แก่ นิคมสร้างตนเองปากจั่น จังหวัดระนองนิคมสร้างตนเองทุ่งสาน จังหวัดพิษณุโลก นิคมสร้างตนเองบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก (พื้นที่ครอบคลุ ม จังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร และพิจิตร) นิคมสร้างตนเองเลี้ยวใหม่ จังหวัดสุรินทร์ สำหรับนิคมสร้างตนเองที่ถอนสภาพให้จังหวัดดำเนินการ จำนวน 15 นิคมฯ เช่น นิคมสร้างตนเองเขื่อนเพชร จังหวัดเพชรบุรี นิคมสร้างตนเองทับกวาง จังหวัดสระบุรี นิคมสร้างตนเองเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

2.3 ขั้นตอนและวิธีการจัดนิคมสร้างตนเอง การดำเนินการจัดนิคมสร้างตนเองมี ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (กองนิคมสร้างตนเอง. 2538 : 5 – 13)

1. **ขั้นจัดทำโครงการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง** เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดำเนินการจัดทำโครงการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง เสนอกรมการจัดที่ดินแห่งชาติตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 20 พิจารณาแล้วนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากนั้นจึงติดต่อประสานงานขอความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครองและอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดท้องถิ่นที่เป็นประธาน มีมติให้จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจสภาพพื้นที่จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ต่อจากนั้นนำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรนำพื้นที่นั้นออกเป็นที่ยึดสรรมอบให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับมาดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511

2. **ขั้นจัดนิคมสร้างตนเอง**

2.1 **การวางแผนนิคมสร้างตนเอง** หลังจากได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จะจัดแบ่งพื้นที่ในเขตนิคมสร้างตนเองออกเป็นบริเวณที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย ที่ดินสำหรับประกอบอาชีพบริเวณตลาดหรือการค้าบริเวณป่าสงวนร้อยละ 20 เพื่อป้องกันรักษาต้นน้ำ ลำธาร ความชุ่มชื้นและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงพื้นที่ติดต่อกันทั่วทั้งนิคมสร้างตนเองแล้วจึงจัดวางแผนผังแปลงที่ดินเพื่อให้สมาชิกใช้อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ

2.2 **การคัดเลือกราษฎรเข้าเป็นสมาชิกนิคม** ตามคุณสมบัติการเป็นสมาชิกนิคม ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะเป็นสมาชิกนิคมไว้ในมาตรา 22 ดังนี้

2.2.1 **มีสัญชาติไทย**

2.2.2 **บรรลุนิติภาวะและเป็นหัวหน้าครอบครัว**

2.2.3 **มีความประพฤติดี และสนใจปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมประชา**

สงเคราะห์กำหนด

2.2.4 **ขยันขันแข็งมีร่างกายสมบูรณ์และสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้**

2.2.5 **ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ**

2.2.6 **ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีเพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพ**

2.2.7 **ไม่มีอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้นพอแก่การครองชีพ**

3. ขั้น การจัดให้สมาชิกนิคมเข้าครอบครองที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเป็นสมาชิกนิคมแล้วนิคมสร้างตนเองจะจัดให้สมาชิกนิคมเข้าทำกินในที่ดินตามแผนผังที่วางไว้ รายละเอียด 15-25 ไร่ แต่ถ้าครอบครัวใดมีบุคคลในครอบครัวเกิน 5 คน จะพิจารณาให้ได้รับการจัดสรรที่ดินเพิ่มขึ้นอีกแต่ต้องไม่เกิน 50 ไร่

2.4 ขั้นพัฒนาและถอนสภาพนิคมสร้างตนเอง เพื่อให้การจัดนิคมสร้างตนเองบรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาในลักษณะสมบูรณ์แบบมาใช้โดยวิธีการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การปกครอง ฯลฯ และหลังจากการพัฒนาจนเข้าหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนดไว้เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2531 มีดังต่อไปนี้ คือ

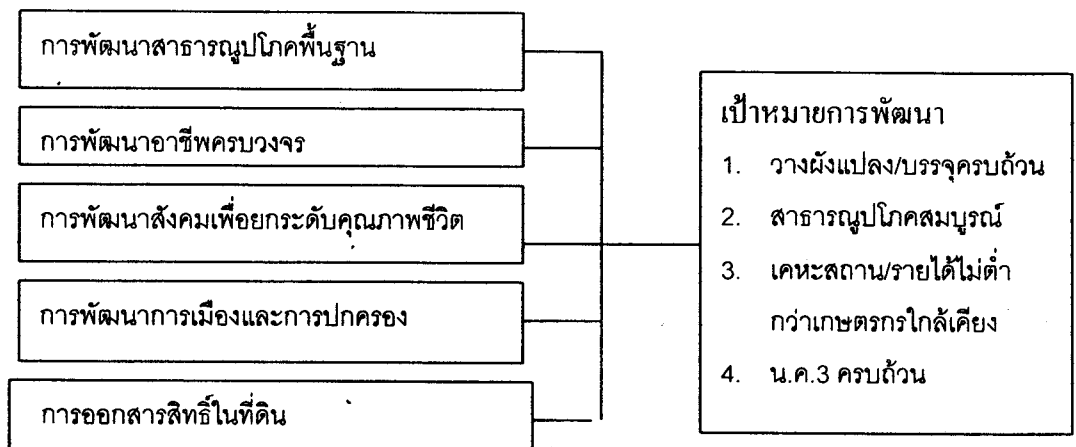
2.4.1 ได้มีการวางแผนผังแปลงที่ดิน และจัดคนเข้าครอบครองที่ทำกินครบถ้วนตามสภาพที่ดินที่จัด

2.4.2 การจัดสร้างสาธารณูปโภค พื้นฐานเสร็จสมบูรณ์ตามผังที่วางไว้ หรือตามสมควรแก่สภาพท้องถิ่นนั้น ๆ หรือเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการครองชีพ

2.4.3 ประชาชนได้ตั้งเคหะสถาน เป็นหลักแหล่งมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของเกษตรกรในท้องถิ่นใกล้เคียงและประกอบอาชีพมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีไม่น้อยกว่ารายได้เฉลี่ยของเกษตรกรท้องถิ่นใกล้เคียง

2.4.4 เมื่อได้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.3) ให้แก่สมาชิกนิคมครบถ้วนแล้ว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จะดำเนินการถอนสภาพนิคมสร้างตนเองแห่งนั้น

รูปแบบการพัฒนานิคมสร้างตนเอง ในลักษณะสมบูรณ์แบบแสดงดังภาพ ต่อไปนี้

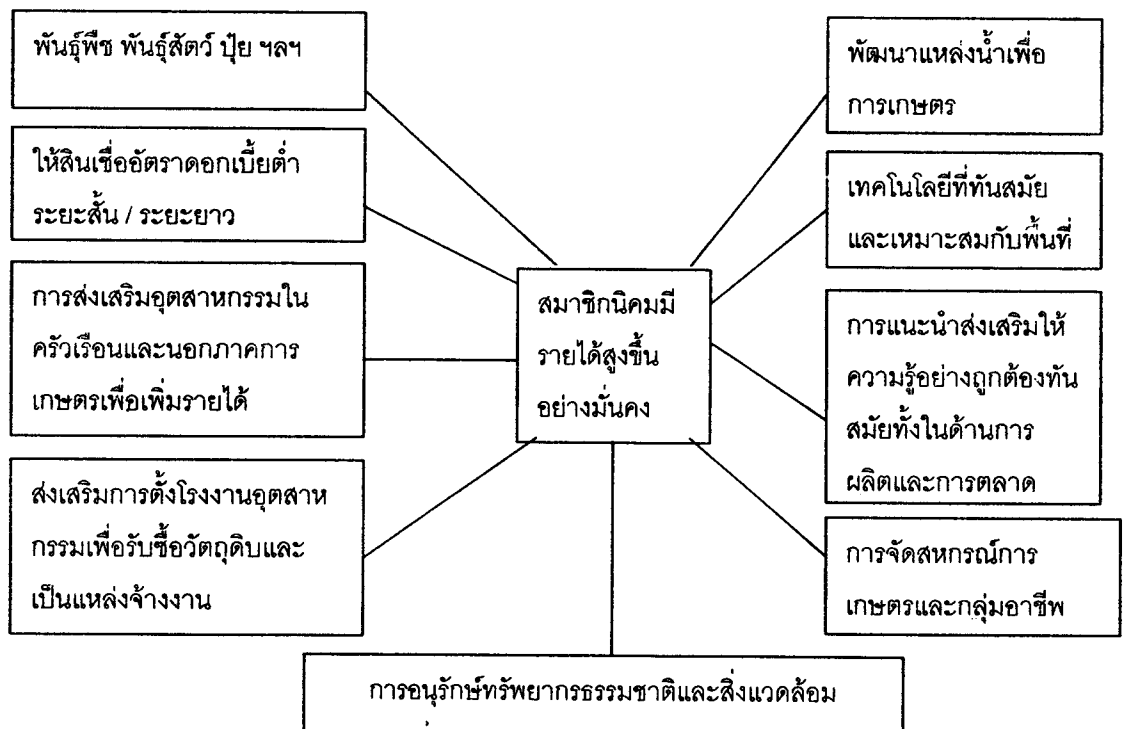

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการพัฒนานิคมสร้างตนเองในลักษณะสมบูรณ์แบบ

การดำเนินงานพัฒนางานนิคมสร้างตนเองได้กำหนดรูปแบบการพัฒนานิคมในลักษณะสมบูรณ์แบบเป็น 5 ด้าน ดังนี้

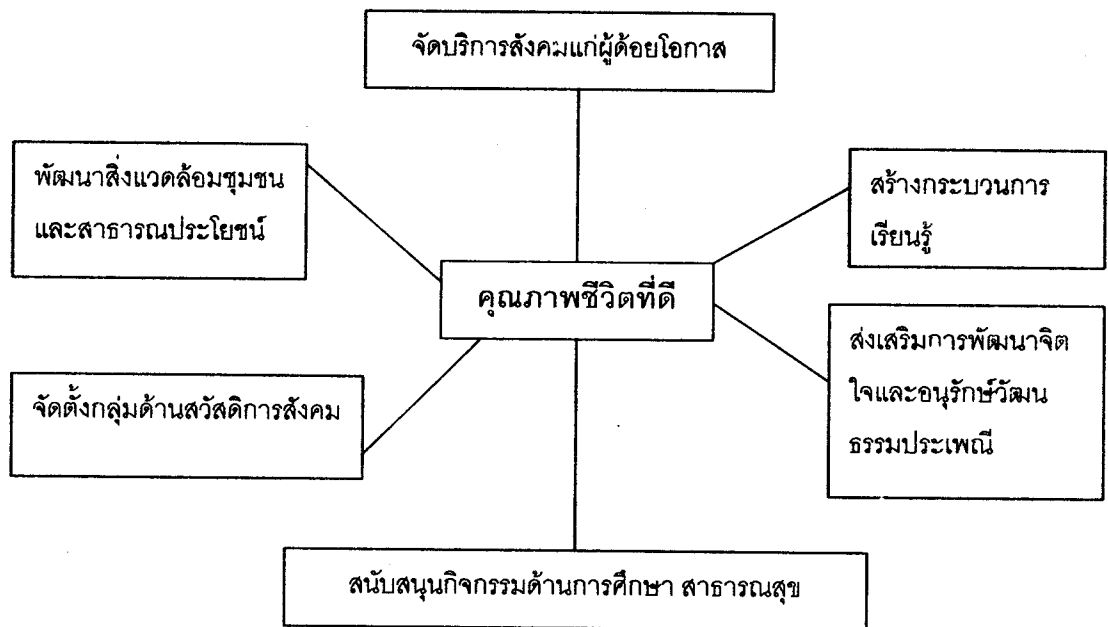
1) การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความปลอดภัยให้แก่ชุมชน เช่น การสร้างถนนเชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้านภายในนิคมสร้างตนเอง การจัดหาแหล่งน้ำบริโภคใช้สอย เช่น การขุดบ่อผิวดิน การขุดบ่อน้ำบาดาล และระบบประปาเพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดปี และจัดสร้างระบบชลประทานขนาดเล็กหรือการพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น สระน้ำ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกนิคมสามารถประกอบอาชีพหลักได้ตลอดฤดูกาล

2) การพัฒนาอาชีพครอบครัว ตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 กำหนดให้สมาชิกนิคมต้องใช้ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์เฉพาะเพื่อการเกษตร ดังนั้น กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้นำรูปแบบของการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมในลักษณะครอบครัวเพื่อให้สมาชิกนิคมมีรายได้สูงขึ้นอย่างมั่นคงจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการพัฒนาอาชีพการเกษตรในลักษณะครอบครัว

3) การพัฒนาสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต มุ่งให้ครอบครัวและชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือได้รับการตอบสนองความต้องการตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาจิตใจ และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านเป็นเครื่องมือในกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มศักยภาพสมาชิกนิคมให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในรูปกลุ่มระดับประชาชน เช่น ผู้นำชนบท ผู้นำเยาวชน ฯลฯ

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) การพัฒนาการเมืองการปกครอง ได้กำหนดรูปแบบการปกครองในนิคมสร้างตนเอง โดยแบ่งพื้นที่เป็นเขตมีหัวหน้าเขตซึ่งมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกนิคมฯ และคณะกรรมการส่งเสริมเขตรับผิดชอบการปกครองในเขตพื้นที่ของตนเองภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนของเจ้าหน้าที่นิคม

5) การออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดนิคมสร้างตนเอง นอกจากจะเน้นการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรแล้วยังจะต้องดำเนินการให้สมาชิกนิคมได้รับการสิทธิในที่ดินเป็นของตนเองและเป็นมรดกตกทอดไปสู่ลูกหลาน

2.5 ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนางานนิคมสร้างตนเอง จากสภาวะการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหารที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานนิคมสร้างตนเองของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้ปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินงานไปสู่การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก มีตัวชี้วัด (indicators) ผลสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพ จึงได้กำหนดภารกิจหลักรองรับไว้ 8 ประการ และกลยุทธ์ 40 ข้อ ได้แก่ (กองนิคมสร้างตนเอง 2543 : 46 - 48)

ภารกิจที่ 1 พัฒนารูปแบบวิธีการจัดที่ดินให้บรรลุความมุ่งหมายโดยเร็วที่สุดและได้มาตรฐาน มีกลยุทธ์เกี่ยวกับ กำหนดขอบเขตพื้นที่กฤษฎีกา และผังแปลงที่ดินของสมาชิกนิคมโดยชัดเจน และสำรวจและพัฒนาระบบข้อมูลและวิธีการจัดที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจที่ 2 เป็นศูนย์กลางเสริมสร้างและสนับสนุนเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนางานสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชนอย่างยั่งยืนให้ทั่วถึงและพึ่งตนเองได้ มีกลยุทธ์เกี่ยวกับ มีศูนย์ข้อมูลผู้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันโดยแยกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพของภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น (อบต.) ประชาชนให้จัดสวัสดิการสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ชุมชน ครอบครัว เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลด้านสวัสดิการสังคมพร้อมทั้งมีการจัดตั้งกองทุนชุมชน

ภารกิจที่ 3 ปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และระบบการวางแผนให้มีประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์เกี่ยวกับ พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และการจัดทำแผน และการติดตามประเมินผลทุกระดับ และ ปรับปรุงการวางแผน Bottom up ทั้งระยะสั้น และระยะยาวที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถใช้งบประมาณท้องถิ่นดำเนินการ

ภารกิจที่ 4 ปรับปรุงองค์กรและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม มีกลยุทธ์เกี่ยวกับ พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อการให้บริการที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ และทันสมัย และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการและระบบการประเมินบุคคล

ภารกิจที่ 5 วางระบบและเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ มีกลยุทธ์ เกี่ยวกับจัดระบบข้อมูลที่ดินในเขตนิคมให้ชัดเจน ประสาน และให้ความร่วมมือแก่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในเขตนิคม

ภารกิจที่ 6 เป็นศูนย์กลางประสานการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมทุกด้าน ตามมาตรฐานสากล มีกลยุทธ์ เกี่ยวกับ พัฒนาระบบฐานข้อมูลของผู้รับบริการสวัสดิการสังคม และ พัฒนาศักยภาพของบุคลากร องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรท้องถิ่นชุมชนในการจัดสวัสดิการสังคม และให้บริการด้วยความเต็มใจ (service mind)

ภารกิจที่ 7 ส่งเสริมความมั่นคงและศักยภาพของครอบครัวและชุมชนสู่ความยั่งยืน มีกลยุทธ์ เกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้ครอบครัวผาสุก ชุมชนเข้มแข็ง สังคมยั่งยืน และ สร้างความตระหนักของครอบครัว ชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม

ภารกิจที่ 8 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณประโยชน์ให้ได้ระดับ มาตรฐานอย่างทั่วถึงและเพียงพอ มีกลยุทธ์ เกี่ยวกับการวางแผนร่วมกับองค์กรท้องถิ่นในการ กำหนดพื้นที่และพัฒนาบูรณาการสิ่งสาธารณูปโภค โดยอาศัยแผนงานและระดมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคีและส่งเสริมสมาชิกนิคมให้มีส่วนร่วมในลักษณะของอาสาสมัคร เพื่อพัฒนาและบำรุง รักษาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณประโยชน์

3. โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การดำเนินงานส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัด-
 สุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องข้อมูลทั่วไปของปาล์มน้ำมัน ข้อมูล
 ด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคม
 สร้างตนเอง และการดำเนินการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมฯ ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของปาล์มน้ำมัน (พลัญฐ์ จิตินัฐชนน และชยวัฒน์ นครินทร์ 2544)

3.1.1 ปาล์มน้ำมัน มีแหล่งกำเนิดจากทวีปแอฟริกา เป็นไม้ยืนต้น อายุยืน ให้ผล
 ผลิตตลอดปี ชอบอากาศชุ่มชื้นมีฝนตกชุก ในต้นเดียวกันมีช่อดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย ช่อดอกตัว
 เมียเมื่อได้รับการผสมเกสรจะกลายเป็นทะลายปาล์ม มีน้ำหนักเฉลี่ย 15 – 25 กิโลกรัม จำนวน
 8 – 12 ทะลายต่อต้นต่อปี แต่ละทะลายมีผลปาล์มประมาณ 80% ของน้ำหนัก

3.1.2 พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ปลูกเป็นการค้า เป็นพันธุ์ลูกผสมเทนเนอร์ (tennerar) ปาล์มพันธุ์ที่ดีต้องผ่านการคัดเลือกและการผสมเกสรอย่างถูกต้อง พันธุ์ที่เก็บจากใต้ต้น ไม่ใช่พันธุ์ลูกผสมที่ต้องการ เมื่อนำไปปลูกจะให้ผลผลิตต่ำ และทะลายน้ำมันน้อย พันธุ์ปาล์มที่ดี เมื่อปลูกในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีการดูแลรักษาดี จะให้ผลผลิตประมาณ 3.5 – 4.5 ตัน/ไร่/ปี

3.1.3 การปลูกและการดูแลรักษา ต้นกล้าที่พร้อมปลูก ควรมีอายุ 8 - 12 เดือน หลังปลูกควรหว่านเมล็ดคลุมดิน หมั่นกำจัดวัชพืช ต้นปาล์มเริ่มให้ผลผลิต เมื่ออายุครบ 3 ปี หลังการปลูก ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นและสูงสุดเมื่อมีอายุ ประมาณ 7 - 8 ปี ในปีที่ 10 ทางใบเริ่มประสานกัน ผลผลิตในปีต่อไป จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ปริมาณน้ำฝน ชนิดของดิน การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย ต้องให้เพียงพอกับความต้องการของต้นปาล์มไม่มากหรือน้อยเกินไป โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) โพแทสเซียม (K) แมกนีเซียม (Mg) และ โบรอน (B)

3.1.4 การเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน การเก็บเกี่ยวทะลายน้ำมันสด เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการเพิ่มผลผลิตน้ำมันปาล์มต่อไป ดังนั้น จะต้องเก็บเกี่ยว ทะลายน้ำมันที่สุกพอดีส่งโรงงาน เพื่อให้ได้น้ำมันปาล์มทั้งปริมาณและคุณภาพสูงสุดต่อไป เนื่องจากการพัฒนาของทะลายน้ำมันสด จากระยะการเกิดผลถึงระยะสุกพอดีใช้เวลาประมาณ 20 – 22 สัปดาห์ (กรมวิชาการเกษตร, 2543 : 23) และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในช่วงท้ายของการพัฒนาผล เช่น การขาดน้ำ อุณหภูมิต่ำ ปริมาณแสงแดด มีผลต่อปริมาณน้ำมันปาล์มที่สกัดได้น้อยลง ดังนั้น จึงควรเก็บเกี่ยวทะลายน้ำมันสด ในระยะที่สุกพอดี คือ ระยะที่ผลปาล์มมีสีผิวเปลือกนอกเป็นสีส้มสด

จากข้อมูลพื้นฐานของปาล์มน้ำมันดังกล่าวสรุปได้ว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ที่เหมาะสมกับการปลูกในสภาพแวดล้อมในภาคใต้ของไทย โดยพันธุ์ปาล์มที่ปลูก จะต้องเป็นพันธุ์ลูกผสมเทนเนอร์ ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม มีการดูแลรักษาที่ดี การเก็บเกี่ยวเดือนละ 2 ครั้ง และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วจะต้องรีบนำส่งโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มภายใน 24 ชั่วโมง

3.2 การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมันเป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น ทั้งด้านการผลิตและการตลาด เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตและราคาต่ำกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่นโดยเปรียบเทียบ และเป็นพืชน้ำมันที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งในสินค้าอุปโภค บริโภค ดังนั้น ส่วนแบ่งการผลิตน้ำมันปาล์มต่อน้ำมันพืชโลก จึง

แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว จากร้อยละ 9.97 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 20.9 ในปี 2533 และคาดว่าน้ำมันปาล์มจะมีส่วนแบ่งการผลิตน้ำมันพืชโลก เป็นร้อยละ 28.25 ในปี 2563 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2543 : 1) ซึ่งมีรายละเอียดของการผลิตและการตลาดของโลกของไทยและของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

3.2.1 การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของโลกปี 2544 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ 21 สุราษฎร์ธานี 2545)

1) การผลิต ปี 2544 ผลผลิตน้ำมันปาล์มมีปริมาณ 23.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 8.77 โดยมีประเทศผู้ผลิตที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยวในปี 2542 ที่สำคัญ คือ มาเลเซีย 17.05 ล้านไร่ ผลผลิต 10.55 ล้านตัน อินโดนีเซีย 11.05 ล้านไร่ ผลผลิต 6.6 ล้านตัน

2) การตลาด

(1) การบริโภค ความต้องการใช้น้ำมันปาล์ม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2544 ความต้องการมีปริมาณ 23.64 ล้านตัน เพิ่มจากปี 2543 ร้อยละ 13 ทั้งนี้ เนื่องจากน้ำมันปาล์มมีราคาถูกกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่น และให้ประโยชน์ได้หลากหลายกว่า

(2) การนำเข้า ปริมาณนำเข้าปี 2544 มีจำนวน 16.33 ล้านตัน เพิ่มจากปี 2543 ร้อยละ 16.98 ประเทศผู้นำเข้าหลัก คือ ประเทศในกลุ่ม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มประเทศยุโรป

3) ราคาตลาดมาเลเซีย

(1) ราคาน้ำมันปาล์มดิบปี 2544 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 10.50 บาท และใกล้เคียงกับราคาเฉลี่ยในปี 2543

(2) ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ราคาจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันปาล์มดิบ และราคาน้ำมันถั่วเหลือง ทั้งนี้ เนื่องจากพืชน้ำมัน 2 ชนิดนี้ สามารถใช้ทดแทนกันได้ ราคาเฉลี่ยปี 2544 กิโลกรัมละ 11.84 บาท ลดจากปี 2543 ร้อยละ 2.47

3.2.2 การผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทยปี 2544 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ 21 สุราษฎร์ธานี 2545)

1) การผลิตปี 2544 ผลผลิตปาล์มสด มี 3.88 ล้านตัน คิดเป็นปริมาณน้ำมันปาล์มดิบ 658,018 ตัน พื้นที่เก็บเกี่ยว 1.40 ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2.78 ตัน/ไร่ ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 19.26 เนื่องจากเกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้นและสภาพดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโต โดยมีจังหวัดที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยวในปี 2543 ที่สำคัญคือ กระบี่ 500,333 ไร่ สุราษฎร์ธานี 415,195 ไร่ ชุมพร 244,506 ไร่

2) การตลาด ในปี 2544

(1) การบริโภค ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มปี 2544 จำนวน 604,072 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.70 เมื่อเทียบกับปี 2543

(2) การส่งออก มีปริมาณ 265,232 ตัน มูลค่า 2,736 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 116,845 ตัน เป็นเงิน 1,637 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 127 และร้อยละ 67 สาเหตุที่มีการส่งออกมาก เนื่องจากขณะที่ราคาต่างประเทศเพิ่มขึ้น เป็นช่วงจังหวะที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มมีสต็อกคงเหลืออยู่ค่อนข้างมาก จึงระบายสู่ตลาดต่างประเทศได้มาก

3) ราคาในปี 2544

(1) ราคาผลปาล์มที่เกษตรกรได้รับ เฉลี่ย กิโลกรัมละ 1.22 บาท ลดลงจากปี 2543 ซึ่งเฉลี่ย กิโลกรัมละ 1.66 บาท หรือลดลงเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 26.51

(2) ราคาน้ำมันปาล์มดิบขายส่งกรุงเทพ เฉลี่ย กิโลกรัมละ 10.85 บาท ลดลงจากปี 2543 ซึ่งเฉลี่ย กิโลกรัมละ 12.92 บาท คิดเป็นลดลงร้อยละ 16.02

(3) ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ขายส่งกรุงเทพเฉลี่ย กิโลกรัมละ 19.19 บาท ลดลงจากปี 2543 ซึ่งเฉลี่ย กิโลกรัมละ 21.87 บาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 12.25

3.2.3 การผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2544 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 21 สุราษฎร์ธานี. 2545)

1) จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน 10,869 ครัวเรือน พื้นที่ปลูก 499,030 ไร่ ได้รับผลผลิตแล้ว 415,195 ไร่ ยังไม่ได้รับผลผลิต 83,836 ไร่ มีแหล่งปลูกที่สำคัญใน 2 อำเภอ คือ อำเภอพระแสง และอำเภอยะบوري มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มอยู่ในอำเภอพระแสง เป็นของบริษัท ไทยทาลูว์ ปาล์มแอนดอลย์ จำกัด จำนวน 2 โรงงาน

2) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน มากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ อำเภอพระแสง มีเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมัน 2,446 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูก 137,614 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 123,880 ไร่ ยังไม่ได้รับผลผลิต 13,734 ไร่ ผลผลิตปาล์มสด 286,241 ตัน/ปี ผลผลิตเฉลี่ย 2.2 ตัน/ไร่/ปี (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2545.)

จากข้อมูลการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน สรุปได้ว่าประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีการผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุดในโลก ส่วนของไทยสภาพพื้นที่เหมาะสมอยู่ในภาคใต้เท่านั้น ผลผลิตปาล์มน้ำมันของไทยมีเพียงพอต่อการบริโภคน้ำมันปาล์มภายในประเทศ และสามารถส่งออกน้ำมันปาล์มเป็นสินค้าออกได้ด้วย โดยตลาดยังมีความต้องการน้ำมันปาล์มสูง และมีโรงงาน

อุตสาหกรรมเกี่ยวกับน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ทำให้เกษตรกร ผลิตและจำหน่ายปาล์มน้ำมัน ตามความต้องการของตลาดโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมสร้างตนเอง

(กองนิคมสร้างตนเอง 2543 ก : 56 – 57)

การปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทยนั้น พระยาประดิพัทธ์ภูบาล เป็นผู้นำเข้ามาจากประเทศมาเลเซีย เป็นครั้งแรก ประมาณ พ.ศ 2483 แต่ปลูกเป็นไม้ประดับในสถานียอดลงยางคองส์ จังหวัดสงขลาและสถานีกสิกรรมพริ้ว จังหวัดจันทบุรี

การเริ่มปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจ ในรูปแบบการค้าของไทยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล เมื่อพ.ศ 2511 โดยนายสุวรรณ รื่นยศ ขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (15 กรกฎาคม 2506 – 30 กันยายน 2514) พิจารณาเห็นว่า การปลูกปาล์มน้ำมันเป็นการค้าที่ประเทศมาเลเซีย มีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ ซึ่งมาเลเซียมีลักษณะของภูมิประเทศคล้ายคลึงกับสภาพพื้นที่ทางภาคใต้ของไทย จึงได้ทดลองนำพันธุ์ปาล์มมาปลูกเป็นแปลงสาธิตกลางที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล พร้อมกับศึกษาลักษณะสภาพของดินและสภาพภูมิอากาศในเขตนิคม พบว่ามีความเหมาะสมกับการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยิ่ง

ใน พ.ศ 2512 จึงได้ทำการส่งเสริมให้สมาชิกนิคมปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล เป็นพืชเศรษฐกิจหลักในขั้นแรกรายละ 10 ไร่ จำนวน 2,000 ราย

ผลการส่งเสริมปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจ ในรูปแบบการค้าแบบครบวงจรที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล ได้ขยายผลไปดำเนินการที่นิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อ พ.ศ 2521 อีกนิคมหนึ่ง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมสร้างตนเอง สรุปได้ว่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความเหมาะสม แต่การดำเนินการส่งเสริมในระยะแรก ประสบปัญหามากมาย ได้แก่ การรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันในราคาต่ำ ความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปลูก การดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เป็นต้น

3.4 การดำเนินการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในนิคมสร้างตนเองพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นิคมสร้างตนเองพระแสงมีภารกิจ โครงสร้างการบริหารงาน การให้สินเชื่อ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน การจำหน่ายผลผลิตและรายได้ของสมาชิกนิคม ดังนี้

3.4.1 ภารกิจของนิคมสร้างตนเองพระแสง

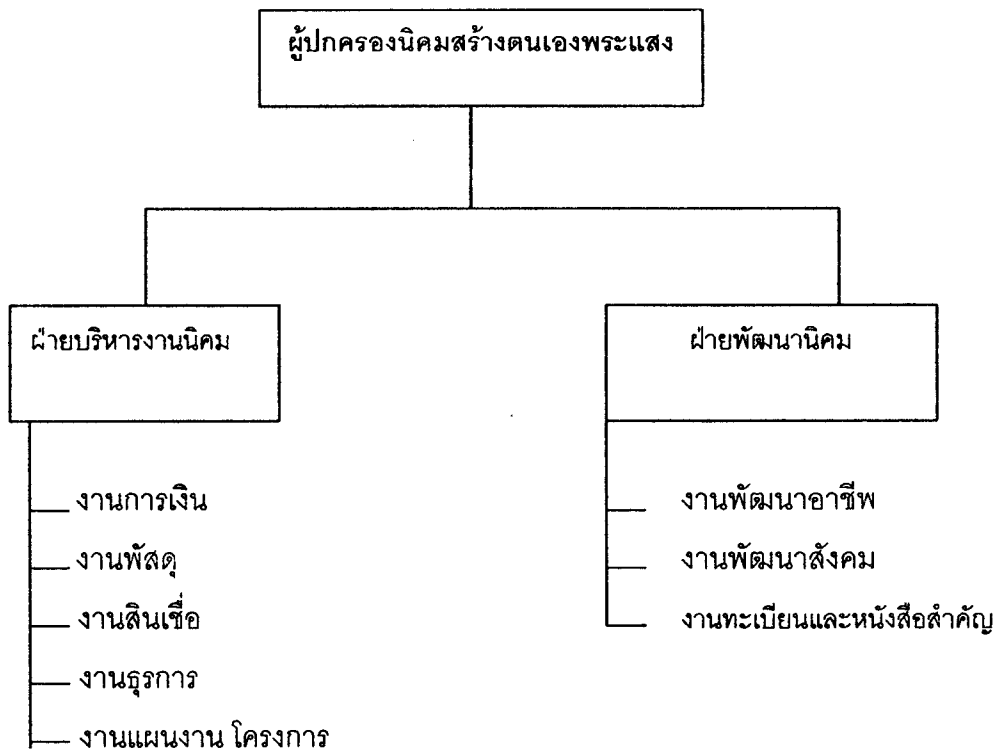
1) ด้านการจัดที่ดิน ได้เริ่มจัดที่ดินเมื่อ พ.ศ. 2521 มี 2 ลักษณะคือ ที่ดินแปลงจัดสรร จัดสรรให้ครอบครัวละ 21 ไร่ เป็นที่ดินทำกินส่งเสริมให้ราษฎรปลูกปาล์มน้ำมัน รายละ 20 ไร่ และที่อยู่อาศัยรายละ 1 ไร่ และที่ดินราษฎรเดิม จัดสรรให้ครอบครัวละไม่เกิน 50 ไร่ นอกจากนั้นนิคมได้ดำเนินการตามนโยบายกรมประชาสัมพันธ์ ที่ต้องมุ่งถึงวิวัฒนาการของชุมชนนั้นๆ ในอนาคต ซึ่งต้องสงวนที่ดินไว้สำหรับจัดเป็นตลาด ชุมชน โรงเรียน สถานีอนามัย วัด ที่เลี้ยงสัตว์ ถนน สวนสาธารณะ และสิ่งสาธารณูปโภคอื่น ๆ ส่วนการวางผังหมู่บ้าน ได้จัดหมู่บ้านลักษณะป้องกันตนเอง คือ หมู่บ้านอยู่ในรูปวงกลม จำนวน 5 ผังหมู่บ้าน

2) ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ คือการดำเนินการพัฒนาอาชีพครอบครัว ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติ จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ส่งเสริมให้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพืชหลัก ใช้เงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ เป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพเสริม เช่น การเพาะเห็ดจากทะลายปาล์มน้ำมัน การเลี้ยงเปิด ไก่ สุกร ปลา โคเนื้อ ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ ทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร สนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ในการรับซื้อผลปาล์มน้ำมันของสมาชิก

3) ด้านเอกสารสิทธิ์ การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง นอกจากจะเน้นการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรแล้ว จะต้องดำเนินการให้สมาชิกนิคมได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเองและเป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลาน ซึ่งตามมาตรา 11 และ 12 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 กำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ว่า เมื่อสมาชิกนิคมได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้วและได้เป็นสมาชิกนิคมมาแล้วเป็นเวลาเกิน 5 ปี ทั้งได้ชำระเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลได้ลงไป และชำระหนี้เกี่ยวกับกิจการของนิคม ให้แก่ทางราชการเรียบร้อยแล้ว ให้ออกหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (นค. 3) ให้แก่ผู้นั้น (กองนิคมสร้างตนเอง 2543 : 37)

4) ด้านพัฒนาสาธารณูปโภค ได้แก่การสร้างถนนเชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้านและชุมชนภายนอก การจัดหาแหล่งน้ำบริโภค ให้อ้อย ประปาหมู่บ้าน อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ เพื่อให้สมาชิกนิคมสามารถประกอบอาชีพเกษตรได้ตลอดฤดูกาล

3.4.2 โครงสร้างการบริหารงานนิคมสร้างตนเองพระแสง การบริหารงานนิคมสร้างตนเองพระแสงมีโครงสร้างแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานนิคมและฝ่ายพัฒนานิคม ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างการบริหารงานนิคมสร้างตนเองพระแสง

3.4.3 การให้สินเชื่อการเกษตรแก่สมาชิกนิคม สินเชื่อการเกษตร เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร เพราะได้ช่วยให้เกษตรกร ได้มีเงินทุนไปจ่ายซื้อปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตปรับปรุงเทคโนโลยีและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (กองนิคมสร้างตนเอง 2543: 107 – 110) โดยที่งานของนิคมสร้างตนเองเป็นงานพัฒนาอาชีพและความ เป็นอยู่ของเกษตรกรที่ยากจนในชนบท เกษตรกรที่ทางราชการคัดเลือกเข้ามาอยู่ในนิคม เพราะไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีน้อยไม่พอทำกิน มีฐานะยากจน รัฐได้เห็นความจำเป็นในเรื่องนี้ จึงตั้งงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียน โดยการดำเนินการให้สินเชื่อแก่สมาชิกนิคมได้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 6 บาท/ปี)

การดำเนินการให้สินเชื่อแก่นิคมสร้างตนเองพระแสง เป็นเงินทุนหมุนเวียน การนิคม ประชาสงเคราะห์ โดยที่เงินทุนหมุนเวียนได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายว่า สมาชิกแต่ละรายได้กู้เงินรายละ 93,105 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการบุกเบิกพื้นที่ ค่าพันธุ์ปาล์ม ปุ๋ย พันธุ์พืชคลุมดิน การปลูกซ่อม การบำรุงรักษา ค่ายาปราบวัชพืช เป็นต้น โดยกระทรวงการคลังจะเป็นผู้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติ การชำระเงินคืน

3.4.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน

1) สำรวจจริงวัดและจัดแบ่งที่ดินให้แก่สมาชิกนิคม ในลักษณะหมู่บ้านป้องกันตนเอง ที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในบริเวณที่ทำกินทุกครอบครัว

2) ดำเนินการก่อสร้างถนนสายหลักและสายซอย เชื่อมโยงเข้าหมู่บ้านและบริเวณสวนปาล์มซึ่งเป็นแปลงที่ดินทำกิน การตัดถนนดำเนินการโดยหน่วยงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศ (กรป.กลาง) ตามงบประมาณประจำปีที่ได้รับการจัดสรร

3) บุกเบิกป่า ปราบพื้นที่ เตรียมดิน ให้แก่สมาชิกนิคมที่ได้รับการบรรจุเข้าทำกินในนิคม ทั้งบริเวณที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งจะดำเนินการโดยหน่วยงานกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ สำหรับค่าใช้จ่ายจะจ่ายจากเงินทุนหมุนเวียนของสมาชิกนิคมแต่ละราย

4) คัดเลือกและบรรจุราษฎรเข้าเป็นสมาชิกนิคม ซึ่งดำเนินการโดย จังหวัด-สุราษฎร์ธานี

5) ดำเนินการจัดซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน 48,000 ต้น จากผู้จำหน่ายภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกนิคมปลูก ในปี 2522 ทั้งนี้เนื่องจากมีระยะเวลาดำเนินการจำกัดไม่สามารถเพาะต้นกล้าปาล์มน้ำมันได้ทัน

6) จัดทำแปลงเพาะชำ (nursery) เพื่อดำเนินการเพาะต้นกล้าปาล์มน้ำมันที่จะส่งเสริมให้สมาชิกนิคมปลูกในปีต่อไป ตามแผนงาน

7) เพาะต้นกล้าปาล์มน้ำมัน โดยติดต่อสั่งซื้อเมล็ดปาล์มน้ำมันพันธุ์ดีจากประเทศมาเลเซีย ตามความต้องการในแต่ละปี

8) ส่งเสริมให้สมาชิกนิคมปลูกปาล์มน้ำมัน ครัวครัวละ 20 ไร่ ไร่ละ 23 ต้น จำนวน 548 ครัวครัว ใน 5 หมู่บ้าน

9) สนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกนิคมมีส่วนร่วมกลุ่ม หรือจัดสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้สมาชิกนิคมร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในด้านการผลิต จำหน่ายและจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตรต่างๆ

3.4.5 การจำหน่ายผลผลิตและรายได้ของสมาชิกนิคม โดยปกติปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิต หลังจากที่ได้ปลูกไปแล้ว 4 ปี สำหรับปริมาณผลผลิต โดยเฉลี่ยปาล์มน้ำมันที่มีอายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไปจะให้ผลผลิตต่อไร่ (23 ต้น /1 ไร่) ปีละประมาณ 2,800 กิโลกรัม (น้ำหนักทะลายปาล์ม) 20 ไร่จะให้น้ำหนักต่อปี จำนวน 56,000 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2 บาท เป็นเงิน 112,000 บาท หรือรายได้ เฉลี่ยครอบครัวละ 9,333 บาท ต่อเดือน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้และได้นำมาเสนอเพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

วินัย กลิ่นสุวรรณ (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในตำบลบ้านช่อง อันเนื่องจากการพัฒนาชุมชน พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประชาชนในตำบลบ้านช่อง ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางก้าวหน้ามากขึ้น และยังไม่ก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด คือ ด้านเศรษฐกิจ ได้มีการจัดตั้งองค์กรทางเศรษฐกิจขึ้นในชุมชน ประชาชนยอมรับและตระหนักในคุณค่าของวิทยาการแผนใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อปรับปรุงอาชีพและมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น แต่สถานการณ์จำหน่ายผลผลิตของประชาชนอยู่ในสภาพถูกเอาเปรียบจากพ่อค้ามากขึ้น ทางด้านสังคม ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการของการพัฒนาชุมชน

วินัย กลิ่นสุวรรณ (2522 : 8) อ้างถึงใน กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน ปี 2515-2516 ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม ของหมู่บ้านเหมืองหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

- 1) คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) มีส่วนช่วยพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างมาก
- 2) ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เรื่องการศึกษามาก นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในชั้นสูงต่อไป หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 แล้ว
- 3) ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้านของตน
- 4) ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว ประกอบอาชีพอื่น

5) ชาวบ้านให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านเป็นอย่างดี มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น

บัณฑิต ดุลยรักษ์ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม จากการเสื่อมสภาพของป่าชายเลน ต่อชุมชนประมงพื้นบ้าน ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า สภาพป่าชายเลนในชุมชนกำลังอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม และก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม ต่อชุมชนประมงพื้นบ้าน คือทั้งสัตว์น้ำที่จับได้และรายได้ลดลงชัดเจน ราคาที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้น ประชากรในชุมชนมีความคิดที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมากขึ้น

ลัดฐาน ใจเอื้อ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้นำท้องถิ่นต่อการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีความเห็นด้วยกับการที่เกาะสมุยกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในแต่ละปี มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะมีปัจจัยดึงดูดหลายประการ เช่น ทรัพยากรทางทะเลที่สวยงาม ธรรมชาติป่าไม้และน้ำตก เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน การท่องเที่ยวส่งผลดีต่อชาวเกาะสมุย เช่น เป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น อันเป็นผลเนื่องมาจากการจ้างงานของธุรกิจท่องเที่ยว

มนิรัตน์ ลิมสืบเชื้อ (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติงานของกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน

ประภาส ศิลปศรี (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน พบว่า มีปัจจัยบางประการที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาสมัครชุมชน คือ ปัจจัยทางด้านสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุ ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากผู้นำชุมชน และการได้รับข่าวสารการพัฒนา และปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

สนิท มณีดุลย์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของแม่บ้าน ในการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมของที่อยู่อาศัยของแม่บ้านหมู่ที่ 1 บ้านศาลาดันรัก ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าแม่บ้านที่มีอายุน้อย มีบทบาทในการกำจัดน้ำเสียในครัวเรือนและบริเวณบ้านสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมาก แม่บ้านที่มีระดับการ

ศึกษาสูง มีบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำ แม่บ้านที่มีรายได้สูง มีบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงสูงกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ต่ำ

จากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สภาพชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ กรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆของคนในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่ป่าชายเลน ประชากรในชุมชนมีความคิดที่จะอนุรักษ์ป่าชายเลนมากขึ้น และพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ประชากรจะเห็นด้วยกับการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งสร้างรายได้ของคนในท้องถิ่น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งองค์กรทางเศรษฐกิจขึ้นในชุมชน การยอมรับวิทยาการแผนใหม่ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความคิดที่จะอนุรักษ์พื้นที่ เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อรายได้ของคนในชุมชน ส่วนการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม นิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การได้รับการสนับสนุนคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ การได้รับการสนับสนุนคำแนะนำจากผู้นำชุมชน การพัฒนาบทบาทของแม่บ้านในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป